

آموزش پرستاری

دوره پنجم شماره ۱ (پیاپی ۱۵) فروردین و اردیبهشت ۱۳۹۵، شماره استاندارد بین المللی: ۲۳۲۲-۳۸۱۲

- ۱..... تأثیر مشاوره گروهی با روش درمان بین فردی (IPT) بر کاهش دلزدگی زناشویی زنان متقاضی طلاق
شهین صفی پوریان، سید امیر قدمی، مسعود خاکپور، منصور سودانی، معصومه مهرآفرید
- ۱۲..... تأثیر آموزش مدیریت زمان بر کاهش اضطراب امتحان دانشجویان
حسین جناآبادی، ناصر ناستی زایی، سمیه جلال زایی
- ۲۳..... شکاف بین تئوری و عمل در پرستاری: بودن یا نبودن
محمدعلی حسینی، محمدجعفر سپهوند، فرخناز محمدی شاهبلاغی، فاطمه نیسه، خسرو باقری نوپرست
- ۳۰..... تأثیر روش تدریس بایبی بر میزان یادگیری و یادداری درس مفاهیم پایه دانشجویان رشته پرستاری
بهمن یاسبلاغی شراهی، محمد زارع، راحله ساریخانی
- ۳۸..... طراحی و تدوین برنامه آموزشی پرستاری آندوسکوپي در ایران
پیمان ادیبی، محسن شهریار، مهری دوستی ایرانی
- ۴۴..... بررسی نقش تعدیل کننده پشتیبانی زمینه در تاثیر تأمل بر اثربخشی تیم‌های یادگیرنده در دانشجویان پرستاری
فانزه حجتی، امیرحسین محمد داودی
- ۵۳..... بررسی نگرش دانشجویان پرستاری کرمان نسبت به آموزش مجازی در سال ۱۳۸۸
محبوبه وطن پرست، زهرا رویانی، حسین قاسمی
- ۶۲..... تأثیر تلفیق اصول اولیه ی آموزش مریل و یادگیری مبتنی بر تیم بر یادآوری و کاربرد در دانشجویان پرستاری
مهديه امامیان خشتی، مهناز قاسمی، نرگس مهرآجی، سیدکاظم بنی هاشم، مهدی بدلی

به نام خداوند جان و خرد
مجله آموزش پرستاری
علمی - پژوهشی انجمن علمی پرستاری ایران
دوره پنجم - شماره ۱ (پیاپی ۱۵) - فروردین و اردیبهشت ۱۳۹۵

- **صاحب امتیاز:** انجمن علمی پرستاری ایران
- **مدیر مسؤول:** دکتر فاطمه الحانی
- **سر دبیر:** دکتر فاطمه الحانی
- **معاون سردبیر:** دکتر آذر طل
- **شماره پروانه انتشار:** ۹۴/۴۸۲۳ مورخ ۹۱/۲/۲۰
- **شماره بین المللی منبع:** ۳۸۱۲-۲۳۲۲
- **شماره بین المللی نشریه الکترونیکی:** e-ISSN ۲۳۲۲-۴۴۲۸

• **شورای نویسندگان (به ترتیب حروف الفبا):**

- دکتر محمد اسماعیل پور بندینی، استادیار دانشکده پرستاری و پیراپزشکی گیلان
- دکتر فاطمه الحانی، دانشیار گروه پرستاری دانشگاه تربیت مدرس
- دکتر منیر انوشه، دانشیار گروه پرستاری دانشگاه تربیت مدرس
- دکتر زهره پارسا یکتا، استاد دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی تهران
- دکتر حمید پیروی، استاد دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی ایران
- دکتر محمدعلی چراغی، دانشیار دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی تهران
- دکتر محمدعلی حسینی، دانشیار دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی
- دکتر سیده فاطمه حق دوست اسکویی، استاد دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی ایران
- دکتر محمدرضا حیدری، استادیار دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه شاهد
- دکتر ناهید دهقان نیری، استاد دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی تهران
- دکتر ناهید رژه، دانشیار دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه شاهد
- دکتر سادات سیدباقر مداح، استادیار دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی
- دکتر نعیمة سیدفاطمی، استاد دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی ایران
- دکتر آذر طل، دکترای آموزش بهداشت و ارتقای سلامت دانشگاه علوم پزشکی تهران
- دکتر عباس عبادی، دانشیار دانشکده پرستاری دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله
- دکتر عباس عباس زاده، استاد دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی
- دکتر شهرزاد غیاثوندیان، استادیار دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی تهران
- دکتر علی فخرمودی، استادیار دانشکده پرستاری و پیراپزشکی سمنان
- دکتر مسعود فلاخی خشکناپ، دانشیار دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی
- دکتر انوشیروان کاظم نژاد، استاد گروه آمار زیستی دانشگاه تربیت مدرس
- دکتر عیسی محمدی، استاد گروه پرستاری دانشگاه تربیت مدرس
- دکتر ندا مهرداد، استادیار دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی ایران
- دکتر حسن ناوی پور، استادیار گروه پرستاری دانشگاه تربیت مدرس
- دکتر علیرضا نیکبخت نصرآبادی، استاد دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی تهران
- دکتر مجتبی ویس مرادی، استادیار دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی تهران
- دکتر مجیده هروی، استادیار دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه شاهد
- دکتر فریده یغمایی، دانشیار دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی

• **ویراستار انگلیسی:** علیرضا قریب

• **ویراستار فارسی:** دکتر فاطمه الحانی

• **حروفچینی و صفحه آرایی:** اکرم پورولی

• **طراح جلد:** اکرم پورولی

• **ناشر:** انجمن علمی پرستاری ایران

• **نشانی:** تهران - میدان توحید - دانشکده پرستاری و مامایی تهران

• **کدپستی:** ۱۴۱۹۷۳۳۱۷۱، **صندوق پستی:** ۱۴۱۹۵/۳۹۸، **تلفن و نمابر:** ۶۶۵۹۲۵۳۵

e-mail: info@jne.ir , **Website:** http://jne.ir

بررسی نگرش دانشجویان پرستاری کرمان نسبت به آموزش مجازی در سال ۱۳۸۸

محبوبه وطن پرست^۱، زهرا رویانی^۲، حسین قاسمی^۳

۱- کارشناس ارشد پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان، رفسنجان، ایران.
۲- کارشناس ارشد پرستاری، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران (نویسنده مسئول)
پست الکترونیکی: royani_z@yahoo.com
۳- کارشناس فوریت های پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان، رفسنجان، ایران.

نشریه آموزش پرستاری دوره ۵ شماره ۱ فروردین و اردیبهشت ۱۳۹۵، ۶۱-۵۳

چکیده

مقدمه: همزمان با ظهور و پیدایش اینترنت، آموزش مجازی رشد زیادی داشته است. این شیوه فرصت آموزش در خارج از مرزهای یک کشور یا دولت را برای همگان ایجاد کرده است. اما موفقیت آموزش مجازی بدون در نظر گرفتن دیدگاه افراد نسبت به آن، امکان پذیر نیست. با این وجود، نگرش دانشجویان مقوله ای است که کمتر در مطالعات منتشر شده، مورد توجه قرار گرفته است. هدف از این مطالعه بررسی نگرش دانشجویان پرستاری کرمان نسبت به آموزش مجازی بود.

روش: پژوهش حاضر مطالعه ای توصیفی تحلیلی که ۱۱۴ نفر از دانشجویان کارشناسی و کارشناسی ارشد پرستاری دانشکده پرستاری مامایی رازی کرمان در سال ۱۳۸۸ با روش سرشماری انتخاب شدند. داده ها با استفاده از پرسشنامه های ۱- اطلاعات دموگرافیک ۲- پرسشنامه پژوهشگر ساخته نگرش به آموزش مجازی، جمع آوری شدند و در محیط نرم افزار SPSS ویرایش ۱۷ در سطح معنی داری $p < 0/05$ با استفاده از آزمونهای آمار توصیفی و آماره های تحلیلی (آزمون t مستقل، آزمون آنالیز واریانس، ضریب همبستگی پیرسون) تجزیه و تحلیل شدند.

یافته ها: میانگین سنی دانشجویان شرکت کننده در مطالعه $22/29 \pm 4/2$ بود. میانگین نمرات نگرش دانشجویان $3/20 \pm 0/40$ بود و ۸۵٪ از افراد شرکت کننده دارای نگرش مثبت به آموزش مجازی بودند. همچنین در بررسی ارتباط متغیرهای دموگرافیکی تنها متغیر سن ارتباط معکوس معنی داری با نگرش دانشجویان داشته است. ($P = 0/018$ و $r = -0/22$).

نتیجه گیری: گرچه در کشور ما آموزش مجازی مفهوم جدیدی است، اما در کل نگرش دانشجویان به آموزش مجازی مثبت بود و علاقمند بودند که در محیط مجازی کار کنند بنابراین می توان گفت آموزش مجازی می تواند با پذیرش رسمی در دانشجویان و دانشگاه ها همراه باشد.

کلید واژه ها: آموزش مجازی، نگرش، یادگیری، پرستاری.

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۴/۱۰/۲۸

تاریخ دریافت: ۱۳۹۴/۳/۳۰

مقدمه

ظهور شبکه های ارتباطی گسترده از قبیل اینترنت، در کنار ابزار و امکانات پیشرفته آموزشی، باعث تحول در روشهای آموزشی شده و این امکان را فراهم کرده است تا بتوان طیف وسیعی از جویندگان علم را در نقاط مختلف و از فواصل دور و نزدیک تحت پوشش شبکه آموزشی درآورد و با روشهایی متفاوت از انواع سنتی، بدون نیاز به شرکت در کلاسهای حضوری، آموزشهای علمی و تخصصی را به اجرا در آورد (۱).

به خاطر توانایی بالقوه آن در تسهیل و کمک در یادگیری، در دهه های اخیر بطور وسیعی از اینترنت بعنوان یک وسیله آموزشی و یک رسانه ارتباطی استفاده شده است (۲). در حال حاضر آموزش مجازی قدرتش را در بازار یادگیری جهانی نشان می دهد و علیرغم این که هنوز بطور کامل توسط محیط های آموزشی جذب نشده است، رکورد بازارهای یادگیری را در دست دارد (۳).

استفاده از محیط آموزش مجازی در برنامه های آموزش پزشکی نیز در حال افزایش است (۲). دولت ها نیز بر استفاده از تکنولوژی در حیطه خدمات بهداشتی تأکید دارند و گزارش ها حاکی از نیاز به استفاده از آموزش مجازی و توسعه آموزش الکترونیک است (۴). این در حالی است که در مقایسه با کلاس های سنتی، یادگیری آنلاین نسبتاً جدید است و به اندازه کلاس های سنتی موثر و بررسی نشده است. با توجه به توسعه بازار آموزش آنلاین اکنون زمان آن رسیده است که نتایج و تأثیرات آن بر فراگیر ارزیابی گردد (۵). در ایران نیز بسیاری از دانشکده ها در حال استفاده از این تکنولوژی هستند نکته مهم در زمینه آموزش مجازی این است که توسعه آموزش الکترونیک بدون در نظر گرفتن دیدگاه اساتید و دانشجویان مؤثر نخواهد بود (۶). در واقع آگاه بودن از نگرش افراد نسبت به موضوعی خاص می تواند اهمیت های زیادی داشته باشد. با آگاهی از نگرش افراد می توانیم رفتار آنان را پیش بینی کرده و بر آن کنترل داشته باشیم. می توان گفت موفقیت یک آموزش مجازی نیز بدون در نظر گرفتن دیدگاه افراد نسبت به آن، امکان پذیر نیست (۷). از آنجا که یادگیری دانشجو می تواند تحت تأثیر رضایت دانشجو در ارتباط با تجربه یادگیری واقع شود، در نظر گرفتن نقطه نظر دانشجو در مورد شیوه آموزش و یادگیری مهم است (۵). Dorrian & Wache (۲۰۰۹) همکارانش توضیح دادند که فراگیر فرد کلیدی آموزش از راه دور است. بنابراین نگرش فراگیر، تجربه، تشخیص و شیوه یادگیری او چهار متغیر مهم در آموزش هستند و نگرش مهمترین مسئله است (۸). درک نگرش دانشجویان نسبت به آموزش مجازی، به آنها و برنامه ریزان آموزشی کمک می

کند که بدانند با انجام چه اقداماتی، می توان به آموزش مجازی مؤثرتری دست یافت (۹).

در ارتباط با نگرش نسبت به آموزش مجازی دیدگاه های ضد و نقیضی وجود دارد. Vuorela و Nummenmaa معتقدند در جهان آموزش، نگرش ها اغلب محافظه کارانه است (۱۰). اگرچه Jacobsen در مقایسه دانشجویان پرستاری دریافت دانشجویان گروه آموزش مجازی نسبت به گروه سنتی در ارتباط با استفاده از تکنولوژی، احساس انزوا و عدم رضایت بیشتری داشتند (۱۱) اما در بررسی Green و همکارانش نیز که به ارزیابی استفاده از محیط آموزشی مجازی (VLE) در دانشجویان پرستاری، پرداختند نتایج حاکی از آن بود که در مجموع VLE، با یک تجربه خوب یادگیری در دانشجویان همراه بود (۲۰).

اگرچه انجام مطالعات در ارتباط با آموزش مجازی در حال افزایش است، اما مطالعات پیرامون نگرش نسبت به استفاده از تکنولوژی در آموزش و آموزش از راه دور محدود است (۱۲). مطالعه و پژوهش در این زمینه می تواند دانش ما را در زمینه آثار آموزش مجازی و مقابله با چالشهای مربوطه افزایش دهد. اگر آموزش الکترونیک قرار است نقش مهمی در آموزش عالی ایفاء کند، دانشگاهها باید روی نگرش دانشجویان و انتظارات آنها در ارتباط با نقش E-learning در تجربه آنها از آموزش در سطوح بالا تأکید کنند (۱۳). این دلیل مهمی جهت ضرورت شناخت نگرشهای افراد در جوامع مختلف آموزشی در مورد آموزش مجازی است. با توجه به این که مطالعات اندکی در ایران درباره بررسی نگرش فراگیران و مقوله های دموگرافیک مرتبط با آن، نسبت به آموزش مجازی انجام گرفته است، لذا این تحقیق با هدف بررسی نگرش دانشجویان پرستاری دانشکده پرستاری مامایی رازی نسبت به آموزش مجازی در سال ۱۳۸۸ انجام شده است، همچنین در این مطالعه، ارتباط نگرش با متغیرهای دموگرافیک نیز بررسی شد.

روش مطالعه

پژوهش حاضر مطالعه ای توصیفی تحلیلی است که در نیمه دوم سال تحصیلی ۸۹-۸۸، انجام شد. جامعه پژوهشی شامل کلیه دانشجویان پرستاری دانشکده پرستاری و مامایی رازی کرمان بودند که در دو مقطع کارشناسی و کارشناسی ارشد تحصیل می کردند. معیار ورود به مطالعه شامل: افراد شرکت کننده در مطالعه، دانشجوی پرستاری در دانشکده رازی دانشگاه علوم پزشکی کرمان باشند و علاقمند به شرکت در مطالعه باشند. دانشجویانی که به صورت مهران از سایر دانشگاه ها در این دانشکده تحصیل می کردند از

مطالعه خارج شدند. بدین ترتیب از بین ۱۲۸ دانشجوی پرستاری دو مقطع کارشناسی و کارشناسی ارشد، ۱۱۴ نفر با توجه به معیار ورود و علاقمندی به شرکت در مطالعه، وارد پژوهش شدند.

دانشجویان پس از شنیدن توضیحات لازم و یافتن اطمینان نسبت به حفظ اطلاعات مندرج در پرسشنامه، با اعلام رضایت کتبی وارد مطالعه شدند. جمع آوری اطلاعات با داشتن معرفی نامه از معاونت پژوهشی و هماهنگی با مسئولین دانشکده پرستاری آغاز گردید. همچنین به واحدهای پژوهش اطمینان داده شد که شرکت در این پژوهش اختیاری بوده و اطلاعات ثبت شده در پرسشنامه ها بدون نام و محرمانه خواهد بود. و همچنین، به دانشجویان علاقمند نیز در زمینه چگونگی دستیابی به نتایج حاصل از مطالعه، اطلاع رسانی شد.

ابزارهای مورد استفاده در این پژوهش شامل:

- ۱- پرسشنامه اطلاعات دموگرافیک از قبیل سن، جنس، ترم و مقطع تحصیلی، تاهل، وضعیت بومی بودن و مهارت های کامپیوتر.
- ۲- از آنجا که پرسشنامه استاندارد جهت اندازه گیری نگرش دانشجویان نسبت به آموزش مجازی یافت نشد، تمام پژوهش های قبلی با استفاده از پرسشنامه های پژوهشگر ساخته انجام شده بودند، که برای گروه های هدف طراحی شده بودند. در این تحقیق نیز بر اساس مرور متون مرتبط، توسط محقق پرسشنامه ای جهت بررسی نگرش دانشجویان تنظیم و استفاده شد. پرسشنامه متشکل از ۲۰ سؤال با مقیاس لیکرت طیف ۵ تایی (از کاملاً موافق تا کاملاً مخالف) بود که نگرش دانشجویان پرستاری به آموزش مجازی را می سنجد که شامل سه زیر مجموعه اهمیت آموزش مجازی، لذت کار کردن در محیط مجازی و اضطراب کار کردن در محیط مجازی است. برای تفسیر نتایج حاصله، میانگین نمرات نگرش نسبت به آموزش مجازی بر اساس هر آیت، محاسبه شد. میانگین نمرات بالاتر از ۳، بعنوان نگرش مثبت و کمتر از ۳ به عنوان نگرش منفی در نظر گرفته شد.

همچنین برای تدوین پرسشنامه پس از مرور متون مربوطه سؤالات تنظیم، و جهت روایی و پایایی از نظر جمعی از اعضای هیأت علمی استفاده شد. برای انجام روایی از شاخص روایی محتوا استفاده شد که ترکیبی از دو روش روایی صوری و شاخص روایی محتوا است. پس از نوشتن گویه های مرتبط با نگرش نسبت به آموزش

مجازی، پیش نویس توسط سه تن از اساتید دانشکده اصلاح شد، سپس پرسشنامه جهت تعیین روایی در اختیار ۱۰ تن از اعضای هیأت علمی دانشکده قرار گرفت و شاخص اعتبار محتوا بدین ترتیب ۰/۹۳ محاسبه گردید که مطلوب ارزیابی می شود. پایایی این پرسشنامه هم به صورت تعیین همبستگی درونی انجام شد که پس از تکمیل کردن پرسشنامه توسط دانشجویان پرستاری سال سوم ضریب آلفا ۰/۸۵ محاسبه گردید.

جهت آنالیز داده ها از نرم افزار SPSS و پیرایش ۱۷ در سطح معنی داری $p < 0/05$ استفاده گردید. جهت توصیف داده ها از روش های آمار توصیفی استفاده شد. با استفاده از آزمون کولموگروف اسمیرنوف، نرمال بودن داده ها سنجش شد و از آنجا که داده های مورد پژوهش دارای توزیع نرمال بودند، از آزمون t مستقل برای تجزیه و تحلیل اختلاف میانگین نگرش در دو جنس، وضعیت بومی بودن، تاهل، اشتغال و دسترسی به اینترنت و همچنین برای بررسی اختلاف میانگین نگرش در وضعیت های مختلف سکونت از آنالیز وایانس استفاده شد و از ضریب همبستگی پیرسون نیز برای بررسی ارتباط سن با نگرش به آموزش مجازی استفاده گردید.

یافته ها

میانگین سنی دانشجویان شرکت کننده در مطالعه، $22,29 \pm 4,2$ بود. ترکیب جنسیت ۶۰,۵٪ زن بود. ۲۲,۸٪ از نمونه ها همزمان با تحصیل اشتغال نیز داشتند. ۵۳,۵٪ از شرکت کنندگان در خوابگاه زندگی می کردند. ۷۹,۸٪ از دانشجویان در محیط خارج از دانشکده به اینترنت دسترسی داشتند. میانگین کلی نگرش دانشجویان به استفاده از آموزش مجازی برابر با $3,34 \pm 0,30$ بوده است. جدول شماره ۱ میانگین نگرش برای هر آیت در پرسشنامه نگرش سنج را نشان می دهد.

جدول ۱: بررسی نگرش دانشجویان پرستاری دانشکده پرستاری مامایی کرمان نسبت به آموزش مجازی در سال ۱۳۸۸

ردیف	موارد پرسشنامه	کاملاً مخالف و	بی نظر	کاملاً موافق و موافق	میانگین (انحراف معیار)
۱	آموزش مجازی میتواند جایگزین خوبی برای آموزش سنتی باشد.	۲۸/۱٪	۲۱/۹٪	۵۰٪	۳/۳۴(۱/۲)
۲	احساس میکنم هیچ چیز جانشین حضور استاد در کلاس درس نمیشود.	۱۴/۹٪	۱۷/۵٪	۷۷٪	۳/۷۵(۱/۰۷)
۳	در صورت تهیه محتوای مناسب، حتی بدون حضور استاد هم یادگیری امکان پذیر است.	۲۳/۷٪	۱۰/۵٪	۶۵/۸٪	۳/۶(۱/۱۱)
۴	لزوم استفاده از آموزش مجازی، به فراگیری مهارتهای رایانه ای به من کمک می کند.	۴/۴٪	۱۵/۸٪	۷۹/۹٪	۳/۹۹(۰/۷۹)
۵	من دوست دارم دروس زیادی را با روش مجازی بیاموزم.	۲۷/۲٪	۲۹/۸٪	۴۳٪	۳/۱(۱/۰۲)
۶	از ارتباط آنلاین با مدرس لذت می برم.	۱۱/۴٪	۲۸/۱٪	۶۰/۵٪	۳/۶۵(۰/۹۷)
۷	با آموزش مجازی کمتر یاد میگیرم.	۲۳/۷٪	۴۸/۲٪	۲۸٪	۳/۰۶(۰/۹۱)
۸	آموزش مجازی در مقایسه با کلاس حضوری سخت تر است.	۲۴/۶٪	۳۲/۵٪	۴۳٪	۳/۲۶(۱/۰۰)
۹	در آموزش مجازی راحت نیستم و دچار اضطراب می شوم.	۴۳/۹٪	۳۲/۵٪	۲۳/۷٪	۲/۸(۱/۱۴)
۱۰	اگر آموزش خوب باشد، مجازی یا حضوری بودن تفاوتی ندارد.	۲۷/۲٪	۲۵/۴٪	۴۷/۳٪	۳/۳۵(۱/۰۹)
۱۱	آموزش مجازی در علوم پزشکی کاربردی ندارد.	۴۶/۵٪	۲۸/۹٪	۲۴/۶٪	۲/۷۲(۱/۱۳)
۱۲	آموزش مجازی کار بیهوده ای است.	۵۶/۱٪	۲۹/۸٪	۱۴٪	۲/۴۷(۰/۹۷)
۱۳	برای آموزش مجازی امکانات زیادی لازم است.	۲۳/۷٪	۲۱/۹٪	۵۴/۴٪	۳/۴۲(۱/۰۳)
۱۴	دقت و صحت مطالب در روش مجازی در مقایسه با روش سنتی بیشتر است.	۲۵/۴٪	۲۹/۸٪	۴۴/۸٪	۳/۳۳(۱)
۱۵	آموزش مجازی تنها تقلید از روشهای جدیدی است که در جاهای دیگر دنیا رایج است.	۳۲/۵٪	۲۹/۸٪	۳۷/۷٪	۳/۱۲(۱/۰۵)
۱۶	آموزش مجازی در مقایسه با روش سنتی وقت بیشتری از من تلف میکند.	۴۳/۹٪	۲۳/۷٪	۳۲/۴٪	۲/۸۶(۱/۰۸)
۱۷	صحبت های استاد را در کلاس درس بیشتر از روش مجازی درک می کنم.	۱۷/۵٪	۲۳/۷٪	۵۸/۷٪	۳/۵۷(۱/۱۳)
۱۸	به نظر من یادگیری در روش مجازی به صورت فعال اتفاق میافتد.	۱۵/۸٪	۳۹/۵٪	۴۴/۷٪	۳/۳۶(۰/۹۳)
۱۹	آموزش مجازی مهارتهای تفکر را بیشتر افزایش میدهد.	۱۴٪	۲۷/۲٪	۵۸/۷٪	۳/۵۷(۰/۹۲)
۲۰	به نظر من برای یادگیری بهتر توسعه آموزش مجازی ضروری است.	۷٪	۳۸/۶٪	۵۴/۴٪	۳/۶۲(۰/۸۲)

در بررسی دیدگاه دانشجویان همانگونه که در جدول شماره ۱ آمده است، ۵۰٪ دانشجویان معتقدند که آموزش مجازی می تواند جایگزین خوبی برای آموزش سنتی باشد که میانگین نمره ۳/۳۴ نیز از این جمله حمایت می کند. اکثریت دانشجویان (۷۹/۹٪) معتقدند که آموزش مجازی به یادگیری مهارت های رایانه ای آنها کمک می کند. اما ۷۷٪ دانشجویان معتقدند هیچ چیز جانشین حضور استاد در کلاس درس نمی شود.

گرچه بیش از نیمی از دانشجویان معتقدند که از ارتباط آنلاین با معلم لذت می برند (۶۰/۵٪)، اما تعداد کمتری علاقمندند که دروس زیادی را با روش مجازی بیاموزند. نزدیک به نیمی از دانشجویان (۴۳/۹٪) با این عبارت که "با آموزش مجازی دچار اضطراب می شوند" مخالفند. میانگین پائین نمره ۲/۸ نیز از این جمله حمایت می کند. ۵۴/۴٪ درصد از دانشجویان معتقدند که برای آموزش مجازی امکانات زیادی لازم است. بیش از نیمی از دانشجویان موافقت که در شیوه مجازی صحبت های استاد را بیشتر درک می کنند و میانگین نمره ۳/۵۷ نشان دهنده نگرش مثبت نسبت به آموزش مجازی در این عبارت است. نزدیک به نیمی از دانشجویان نیز معتقدند که به

نظر من یادگیری در روش مجازی به صورت فعال اتفاق می افتد (۴۴/۷٪).

میانگین حیطه های نگرش به آموزش مجازی شامل: علاقه به کار کردن در محیط مجازی با میانگین 3.54 ± 0.6 بالاترین میانگین و اهمیت آموزش مجازی با میانگین 3.21 ± 0.47 و اضطراب کار کردن در محیط مجازی با میانگین 3.04 ± 0.78 در درجات بعدی قرار دارند جدول شماره ۲.

همچنین در بررسی ارتباط متغیر های دموگرافیکی تنها متغیر سن ارتباط معکوس معنی داری با سن دانشجویان داشته است. در واقع دانشجویان سنین بالاتر نگرش منفی تری به آموزش مجازی داشتند ($P=0.018$ و $T=-0.22$). جدول شماره ۳ ارتباط متغیرهای جمعیت شناختی را با نگرش دانشجویان به آموزش مجازی نشان می دهد.

جدول ۲: میانگین نمرات نگرش نسبت به آموزش مجازی در سه زیر مجموعه

زیر مجموعه ها	میانگین	انحراف معیار
علاقه به کار کردن در محیط مجازی	۳,۵۴	۰,۶
اضطراب کار کردن در محیط مجازی	۳,۰۴	۰,۷۸
اهمیت آموزش مجازی	۳,۲۱	۰,۴۷
میانگین کل نگرش	۳,۳	۰,۳۴

جدول ۳: مقایسه میانگین نگرش دانشجویان پرستاری به آموزش مجازی بر حسب متغیرهای جمعیت شناختی

متغیرها		تعداد (درصد)	میانگین (انحراف معیار)	آزمون	P value
جنس	زن	۶۹ (۶۰/۵)	۳۷ (۳۳/۳۷)	t-test	۰/۱۳
	مرد	۴۵ (۳۹/۵)	۲۶ (۲۶/۳۶)		
وضعیت بومی بودن	بومی	۶۶ (۵۷/۹)	۳ (۳۵/۳)	t-test	۰/۹۵
	غیر بومی	۴۸ (۴۲/۱)	۳ (۳۴/۳)		
شغل	شاغل	۲۶ (۲۲/۸)	۲ (۴۴/۳)	t-test	۰/۱۸
	غیر شاغل	۸۸ (۷۷/۲)	۳ (۳/۳)		
تاهل	متاهل	۱۰ (۸/۸)	۲۶ (۴۷/۳)	t-test	۰/۷۸
	مجرد	۱۰۴ (۹۱/۲)	۳ (۳۳/۳)		
سکونت	خوابگاهی	۶۱ (۵۳/۶)	۲۲ (۳/۳)	Anova	۰/۳۹
	خانواده	۴۷ (۴۱/۲)	۲۶ (۳۹/۳)		
	مستقل	۶ (۵/۳)	۴۴ (۳/۳)		
دسترسی به اینترنت خارج از دانشکده	بله	۹۱ (۷۹/۸)	۳۱ (۳۵/۳)	t-test	۰/۶۱
	خیر	۲۳ (۲۰/۲)	۲۷ (۳۴/۳)		

بحث

نتایج مطالعه حاضر نشان می دهد، نگرش ها در این مورد دو گانه است. دانشجویان در کنار این که به مزایای این شیوه توجه دارند، اما معتقدند که این شیوه وقت زیادی از آنان تلف می کند. آنها همچنین، معتقدند هیچ چیز جانشین حضور استاد در کلاس درس نمی شود، اما در عین حال می گویند اگر محتوا مناسب باشد، مجازی یا حضوری بودن آن تفاوتی ندارد. در این جمله دانشجویان به شیوه ارائه تأکید دارند و ارائه محتوای خوب را مستلزم سنتی بودن کلاس درس نمی دانند. ولی به طور کل میانگین $3/34 \pm 3/3$ نشاندهنده نگرش مثبت دانشجویان نسبت به استفاده از آموزش مجازی به عنوان یک شیوه تدریس است.

در ارتباط با نگرش نسبت به آموزش مجازی دیدگاه های ضد و نقیضی وجود دارد (۱۰) اما مطالعات زیادی وجود دارد که با پژوهش حاضر همراستاست در چندین مطالعه که به بررسی نگرش دانشجویان نسبت به آموزش مجازی پرداختند، دیدگاه مثبتی نسبت به آموزش مجازی گزارش شد (۱۴-۱۶) Elfessi (۲۰۰۶) در تحقیق خود که به بررسی نگرش دانشجویان در استفاده از تکنولوژی آموزشی پرداخت، تفاوت معنی داری در نگرش دو گروه

شرکت کننده در دوره آموزش مجازی و سنتی، مشاهده نکردند و هر دو تمایل مثبتی نسبت به کاربرد تکنولوژی های جدید در آموزش داشتند (۱۴). نظرات مخالفی هم در این ارتباط وجود دارد. برای مثال Zare Bidaki و همکاران در مقایسه روش چهره به چهره با دو روش از آموزش مجازی، دریافتند که بیش از ۸۸ درصد دانشجویان روش چهره به چهره را ترجیح می دهند (۱۷). McKeogh و fox (۲۰۰۳) نیز در مطالعه خود دریافتند که دانشجویان در ارتباط با آموزش مجازی راحت نیستند و انگیزه ای برای شرکت در دوره آنلاین ندارند (۱۸).

اگرچه در پژوهش حاضر نگرش کلی به آموزش مجازی مثبت بود اما نظرات منفی نیز درمورد آموزش مجازی اظهار شد. وجود نظرات منفی در کنار دیدگاه های مثبت دانشجویان، بر ویژگیهای منفی و مثبت این شیوه دلالت دارد. اگرچه انعطاف پذیری این شیوه، امکان آموزش در هر زمان و مکانی را اجازه می دهد اما فرصت برای بحث های کلاسی و تعاملات رودرو را سلب می کند و شاید این امر که همان انزوا در محیط مجازی است در کنار سایر جنبه های منفی این شیوه، همچون لزوم دسترسی به اینترنت و ... نگرش های منفی ای را دربر داشته باشد.

از دیگر یافته های پژوهش این بود که دانشجویان معتقد

بودند که این شیوه به یادگیری مهارت های کامپیوتری به آنان کمک می کند. دانشجویان شرکت کننده در مطالعه Wilkinson و همکاران (۲۰۰۴) نیز یکی از فواید آموزش الکترونیک را بهبود مهارت های کامپیوتری عنوان کردند (۱۹). در مطالعات زیادی عنوان شده است که آموزش مجازی منجر به افزایش مهارت های کامپیوتری افراد خواهد شد (۲۰،۲۱،۱۶). به نظر می رسد مسئله مهارت های کامپیوتری و نگرش نسبت به استفاده از تکنولوژی حالت یک چرخه داشته باشد. Willis (۱۹۹۵) دریافت وقتی دانشجویان نظر مثبتی نسبت به تکنولوژی دارند، تمایل دارند سریعاً در مهارت های مربوط به آن پیشرفت داشته باشند، و دسته ای از افراد که شیوه کامپیوتری را مطلوب نمی دانند، دچار اضطراب شده و فراگیری مهارت ها برای آنان ساده نمی باشد. وی ادامه می دهد که تعلیم یا آموزش کامپیوتری به طور معنی داری ترس از کامپیوتر را کاهش می دهد در حالیکه اعتماد و مهارت ها را افزایش می دهد (۲۲).

نتیجه گیری

به طور کل نتایج این مطالعه نشان داد که نگرش دانشجویان پرستاری نسبت به استفاده از آموزش مجازی مثبت بود. عواملی مانند لذت بردن از ارتباط آنلاین با مدرس، صحت بالاتر مطالب نسبت به شیوه سنتی و درک بهتر مطالب، افزایش مهارت های کامپیوتری و افزایش توانایی تفکر خلاق از عواملی هستند که منجر به ایجاد نگرش مثبت در آنها می شود بنابراین از دیدگاه دانشجویان آموزش مجازی می تواند به عنوان یک شیوه جدید در امر آموزش مورد استفاده قرار گیرد. از آنجا که آموزش مجازی روشی جدید است و ناشناخته های بسیاری در این زمینه وجود دارد لذا پیشنهاد می شود پژوهش های دیگری چون میزان دستیابی به اهداف آموزش بالینی در آموزش مجازی و همچنین انجام تحقیقات کیفی در شناسایی هر چه بهتر ابعاد ناشناخته آموزش مجازی، مورد توجه قرار گیرد. از محدودیت های پژوهش نداشتن تجربه آموزش مجازی برخی از دانشجویان بود که منجر به ایجاد ابهاماتی برایشان شد که محققین سعی کردند با توضیحات واضح ابهامات را برطرف کنند.

تشکر و قدردانی

این مقاله برگرفته از پایان نامه کارشناسی ارشد پرستاری دانشگاه علوم پزشکی کرمان به شماره ۸۹/۹۵ می باشد. پژوهشگران بر خود لازم می دانند که از معاونت محترم پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی کرمان که تامین منابع مالی پژوهش را برعهده داشته است و همچنین از زحمات مسؤولین محترم دانشکده پرستاری و مامایی رازی و تمام دانشجویانی که در طول پژوهش با نویسندگان همکاری نموده اند، تشکر و قدردانی نمایند.

در مطالعه حاضر اهمیت و لذت کار کردن در آموزش مجازی دو زیر مجموعه نگرش هستند که، میانگین بالاتری را داشتند. زیر مجموعه اضطراب در میان زیر مجموعه ها کمترین نمره را دارد. اضطراب عنوان شده، با این جمله از Massoud مورد تأیید است که می گوید، در همه انواع آموزش بر اساس کامپیوتر، اضطراب بعنوان یک نتیجه از آموزش است (۲۳). در نتیجه وجود اضطراب هرچند مقادیر بسیار کم قابل توجیه خواهد بود وی معتقد است اضطراب در ارتباط با کامپیوتر اغلب بر اساس نگرش نسبت به کامپیوتر مرتبط است، در نتیجه به دانشگاهها پیشنهاد می دهد که با هدایت نگرش افراد اضطراب را در حداقل ممکن نگه دارند و اجازه دهند که آموزش در یک جو مثبت ترویج یابد. به طور کل وجود میانگین بالاتر زیر مجموعه اهمیت و لذت کار کردن در آموزش مجازی مویید این نکته است که دانشجویان از فواید مهم این شیوه آموزش آگاهند و وجود جذابیت های بیشتر این روش نسبت به روش آموزش سنتی، از دلایلی است که لذت کار با این روش را افزایش می دهد. همچنین دانشجویان هنگام استفاده از آموزش مجازی اضطراب کمی را تجربه می کنند. شاید علت امر را ناشی از آن دانست که دانشجویان در استفاده از محیط آموزشی ای که از دیدگاه آنان توانایی تفکر خلاق آنان را افزایش می دهد، در افزایش مهارت های کامپیوتری آنان مؤثر است، یادگیری به صورت فعال اتفاق می افتد، دیدگاه مثبتی دارند. آموزشی انعطاف پذیر که فرصت یکسانی را برای همه افراد فراهم می کند. بنابراین از دیدگاه دانشجویان آموزش مجازی نه تنها دارای اهمیت بالایی است بلکه کار کردن در چنین فضایی جدید می تواند منجر به رضایتمندی هم شود و بعنوان یک شیوه جدید در امر آموزش مورد استفاده قرار گیرد

از دیگر یافته های این پژوهش وجود ارتباط معنی دار معکوس

References

- 1-Jokar A, Khaseh A. Information resources to support electronic education systems:case study students of virtual training courses in Shiraz university. research and planning in Higher Education.2007; 13(1):91-112 [Persian].
- 2- Luursema J-M, Verwey WB, Kommers P A.M, Annema J-H. The role of stereopsis in virtual anatomical learning. Interacting with Computers. 2008; 20(4-5):455-60.
- 3- Julie K. E-Learning market document: <http://www.downes.ca/files/IDC.doc>.
- 4- Kiteley RJ, Ormrod G. Towards a team-based, collaborative approach to embedding e-learning within undergraduate nursing programmes. Nurse Educ Today. 2009; 29(6):623-9.
- 5- Sit J WH, Chung J W.Y, Chow M C.M, Wong T K.S. Experiences of online learning: students' perspective. Nurse Education Today. 2005; 25: 140–147.
- 6- Shaikhi Fini A. Survey on Professors and Students' Attitude bout virtual Learning in Iran Universities. WSEAS Transactions on Advances in Engineering Education. 2008; 4(5):31-5.
- 7- Teo T, Noyes J. Development and validation of a computer attitude measure for young students (CAMYS). Computers in Human Behavior. 2008; 24(6):2659–67.
- 8- Dorrian J, Wache D. Introduction of an online approach to flexible learning for on-campus and distance education students: lessons learned and way forward. Nurse Educ Today. 2009; 29(2):157-67.
- 9- Gaziano J, Liesen L. Student Attitudes toward Online Learning. Available www.docstoc.com/docs/124653173/Student-Attitudes-Toward-Online-Learning#. Accessed Sep 23, 2010.
- 10- Vuorela M, Nummenmaa L. How undergraduate students meet a new learning environment? Computers in Human Behavior. 2004; 20(6): 763–77.
- 11- Jacobsen H. A comparison of on-campus first year undergraduate nursing students' experiences with face-toface and on-line discussions. Nurse Education Today.2006; 26: 494-500.
- 12- Green SM, Weaver M, Voegeli D, Fitzsimmons D, Knowles J, Harrison M, et al. The development and evaluation of the use of a virtual learning environment (Blackboard 5) to support the learning of pre-qualifying nursing students undertaking a human anatomy and physiology module. Nurse Educ Today. 2006; 26(5):388-95.
- 13- Yaghoubi J. Assessment of agricultural extension and education graduate students' perceptions of e-learning in Iran. Procedia Social and Behavioral Sciences.2009; 1: 1914–1918.
- 14- Elfessi A, Elfessi A. Examining students' performance and attitude s towards the use of information technology in a virtual and conventional setting. Journal of Interactive Online Learning. 2004; 2:1-9.
- 15- Yu S, Yang KF. Attitudes toward Web-based distance learning among public health nurses in Taiwan: a questionnaire survey. Int J Nurs Stud. 2006; 43(6):767-74.

- 16-Reime MH, Harris A, Aksnes J, Mikkelsen J. The most successful method in teaching nursing students infection control – E-learning or lecture? *Nurse Educ Today*. 2008; 28(7):798-806.
- 17-Zare Bidaki M, Rajabpour Sanati A, Nadjafi Semnani M. Students' attitude towards two different virtual methods of course delivery. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*. 2013; 83: 862 – 866.
- 18-Fox S, McKeogh F. Can e-learning promote higher-order learning without tutor overload? *Open Learning*. 2003; 18:121–134.
- 19- Wilkinson A, Forbes A, Bloomfield J, Fincham Gee C. An exploration of four web-based open and flexible learning modules in post-registration nurse education. *Int J Nurs Stud*. 2004; 41(4):411-24.
- 20- Teo T. assessing the computer attitudes of students: An Asian perspective. *Computers in Human Behavior*. 2008; 4:1634–1642.
- 21- Chang W., Y., Sheen Sh., T., Chang P., Ch., Lee P., H. Developing an e-learning education programme for staff nurses: Processes and outcomes. *Nurse education Today*. 2008; 28:822-828.
- 22- Willis E M .what if teach integration, not computers?available:http://www.coe.uh.edu/insite/elec_pub/html1995/098.htm.
- 23- Massoud S L. Computer attitudes and computer knowledge of adult students. *J Educ Computing Res*. 1991; 7(3): 269-91.
- 24- Kubiato M, Halakova Z. Slovak high school students' attitudes to ICT using in biology lesson. *Computers in Human Behavior*. 2009; 25(3):743-8.
- 25- Kelly M, Lyng C, McGrath2M, Cannon G. A multi-method study to determine the effectiveness of, and student attitudes to, online instructional videos for teaching clinical nursing skills. *Nurse Education Today* 2009; 29 (3): 292 – 300.

The survey of kerman Nursing Student's Attitudes toward Virtual Learning in 2009

VatanParast M¹, *Royani Z², Ghasemi H³

1-M.Sc in Nursing, School of Nursing and Midwifery, Rafsanjan University of Medical Sciences, Rafsanjan, Iran.

2-M.Sc. in Nursing, paramedicin school, Golestan University of Medical Sciences, Gorgan, Iran (**Corresponding Author**)

Email: royani_z@yahoo.com

3-B.Sc. in Emergency Medicine, Rafsanjan University of Medical Sciences, Rafsanjan, Iran.

Abstract

Introduction: Along with the advent of the Internet, there has been a growth of virtual education. This method of learning has created opportunities outside the borders of a country or state for everyone. It is impossible to be successful in virtual training unless we consider individuals' viewpoints toward it. Despite this fact, less attention has been paid to students' attitudes in the published studies. The aim of this study was to investigate Kerman nursing students' attitudes toward virtual learning.

Method: This study is descriptive study of 114 undergraduate and postgraduate students of Kerman Nursing and Midwifery College were selected by census method in 2009. Data collected from the questionnaire: 1. Demographic information 2. A researcher-made questionnaire of attitude toward virtual learning and analyzed by SPSS software (ver=17) at the significant level of $p \leq 0.05$ using descriptive statistics and analytic statistics (independent t test, ANOVA, Pearson correlation).

Results: The average age of students participating in the study was $22/29 \pm 4/2$ and the mean scores of students attitude was $3/2 \pm 0/4$. % 85 of students had a positive attitude towards Virtual Learning. In demographic variables, only age has related negatively with nursing attitude. The older students had more negative attitude to virtual learning ($P = 0/018$ and $r = - 0/22$)

Conclusion: Although in our country, virtual learning is a new concept but in general, students' attitudes to Virtual Learning were positive and were interested to work in a virtual environment so we can say that Virtual Learning can be associated with official acceptance among students and universities.

Keywords: virtual education, Attitude, Nursing, learning.

Received: 20 June 2015

Accepted: 11 January 2016

**Iranian Nursing
Scientific Association**

Journal of Nursing Education

Vol.5 No.1 (Serial 15) March-April 2016 ISSN: 3812-2322

The effect of group counseling using interpersonal therapy (IPT) in reducing marital boredom in female divorce applicants 11

Safipouriyan S, Ghadami A, Khakpour M, Sodani M, Mehrafarid M

The Effect of Time Management Training on Student's Test Anxiety 22

Jenaabadi H, Nastiezaie N, Jalalzaei S

Gap between Theory and Practice in Nursing: Be or Not 29

Hosseini M A, Sepahvand M J, Mohammadi Shahbolaghi F, Neyseh F, Bagheri oaparast Kh

Effects of the Bybee (5E) teaching method on learning and Retention in the Basic Concepts of Nursing 37

Yasbolaghi Sharahi B, Zare M, Sarikhani R

Development of a curriculum for endoscopy nurse education in Iran 43

Adibi P, Shahriari M, Doosti Irani M

Investigation the role of Context Support in moderating the effects of reflection on Learning Teams' Effectiveness in nursing students 52

Hojati F, Mohmmad Davoudi AH

The survey of kerman Nursing Student's Attitudes toward Virtual Learning in 2009 61

VatanParast M, Royani Z, Ghasemi H

The effect of integration of Merrill's first principles of instruction with team based learning on the achievement of recall and application of nursing students 71

Emamiyan-Kheshti M, Ghasemi M, Mehraji N, Kazem Banihashem S, Badali M